

Surfer Magazine har plassert San Clemente på 5. plass over USAs beste surfebyer. Magasinet karakteriserer strendene som upolerte, men bølgerike juveler.

Denne kystperlen er grunnlagt av en gudbrandsdøl

Ole Hanson jobbet seg opp fra fattige kår til å bli en sentral politiker med ordførerkjede i Seattle. Som eiendomsutvikler etterlot han seg prosjekter som vil være knyttet til hans navn for alltid. Kystbyen San Clemente, beliggende midt i mellom Los Angeles og San Diego, grunnla han i 1925. Det skulle være en oase for dem som var lei av storbylivet langs California-kysten.

Ole Hanson satte også spor etter seg som ordfører i Seattle

Hans norske utvandrerforeldre fra Gausdal slo seg ned i en tømmerhytte på en jordlapp i Wisconsin, hvor Ole Hanson i 1874 ble født som den femte i en søskenflokk på seks. Med pågangsmot, intelligens og teft slo han seg opp som en suksessfull eiendomsutvikler og politiker. Men krakket i 1929 tok fra ham livsverket – kystperlen han grunnla i California.

AV
**ÅSE KARI
GRAVRÅK**
Frilansjournalist

Under en togreise fra Los Angeles til San Diego i 1900 bergtas Ole Hanson av et vakkert, ubebodd landskap langs Stillehavet. Han drømmer om å bygge en landsby ved havet. 25 år senere gjør han drømmen til virkelighet. I mellomtiden bosetter han seg i Washington, jobber med eiendomsprosjekter, engasjerer seg i politikk og blir valgt til ordfører i 1918. Året etter bryter USAs første generalstreik ut i Seattle. Ole Hansons blir kjent over hele kontinentet da han får stoppet streiken, som mange mente var opptrinnet til en bolsjevisk revolusjon.

Allerede som ung viste Ole Hanson seg som over gjennomsnittet kvikk og handlingens mann. 13 år gammel overtok han deler av undervisningen på skolen fordi læreren giftet seg og flyttet. Han jobbet senere som skredder om kvelden for å kunne studere jus på dagtid, og juridisk embetseksamen i en alder av 18 år.

Rammet av togulykke

Jusen ga ham hverken spenning eller utløp for eventyrlysten, og han tok seg i stedet en salgsjobb som krevde reisevirksomhet på kryss og tvers i USA. I denne bransjen fikk han utnyttet sine talegaver, sitt utadvendte vesen og naturlige salgstalant. Han stortrivdes.

Men livet gjorde helomvending da han mistet en liten datter i en togulykke, og han selv ble alvorlig skadet og delvis lammet i beina. Legene ga ham lite håp om at han noen gang kunne gå igjen, men det nektet Ole Hanson å godta. Gjennom en kombinasjon av omfattende trening og ekstrem viljestyrke, rehabiliterte han seg selv.

Da han flyttet med kona Nellie og to barn til Seattle to år senere, tvang han seg selv til å ta beina fatt lange strekninger om gangen på den ca. 3000 km. lange reisen. Familien tok seg frem med hest og vogn gjennom Wisconsin, Minnesota, Dakota, Montana og Idaho.

Det sies at når Ole Hanson kom frem til Seattle, hadde han fått styrken tilbake i begge beina. Han var sliten, men mest av alt følte han en enorm glede og tilfredshet ved å ha kommet frem til delstaten Washington der han og familien skulle skape et nytt liv.

Bare hus, ingen barer

I Seattle kastet han seg raskt inn i det blomstrende eiendomsmarkedet i Seattle. Han kjøpte opp 2000 dekar jord langs Lake Washingtons nordvestlige kyst der tømmerhoggerne hadde hatt sitt tilholdssted 100 år

Ole Hanson etablerte i 1912 Lake Forest Park som en «soveby» rett nord for Seattle, langs bredden til Lake Washinton, delstatens nest største innsjø. Her ble det bare bygget småhus, ingen industri fikk etablere seg. Stedet var også fritt for barer, men stedets beboere hadde alle muligheter til friluftsliv på sjøen. I dag bor det ca. 13.000 mennesker her.

tidligere. Her så Ole et stort potensial i et pittoresk boligområde for de som jobbet i byen. Tomter og infrastruktur ble nøye planlagt ut fra hensynet til landemerker og konturer i landskapet. Her skulle flora og fauna bevares, ikke ett eneste tre skulle hogges uten grunn. I tillegg var Ole Hanson klokkeklar i restriksjoner på hva som ikke skulle bygges; ingen leiligheter, ikke noe industri og ingen barer!

Lake Forest Park ble en økonomisk suksess. Det hverken han selv eller andre var klar over på den tiden, var at Lake Forest Park ble en forløper til drømmeparadiset han 13 år senere skulle grunnlegge i California.

Mot gambling og korrupsjon

Med et genuint og sterkt samfunnsengasjement ble politikken også hans karriere i mange år. Ole Hanson hadde allerede blitt valgt inn i Washington State Legislature i 1908, og der ble han raskt lagt merke til da han ville forby hesteveddeløp, motarbeidet politikorrupsjon og kritiserte myndighetene fordi de aksepterte bordellvirksomhet i Seattle. Republikaneren Hanson proklamerte stolt sin støtte til arbeiderbevegelsen, han jobbet for at kvinner skulle få åttetimers arbeidsdag og ville innføre en minstelønnsatts. Han skafet seg et fofeste i politikken, og jobbet aktivt med Theodore Roosevelts kampanje for Progressive Party, som Roosevelt dannet at han ikke vant den republikanske nominasjonen

for presidentvalget i 1912. Hanson stilte selv som kandidat til Senatet to år senere, men bli ikke valgt.

Kjempet for amerikanismen

Mot slutten av 1917, mens første verdenskrig fortsatt raste, bestemte Ole Hanson seg for å stille som ordførerkandidat i Seattle ved valget i mars året etter. Hans soleklare kampsak var amerikanismen, som vanligvis ble beskrevet som frihet, rettferdighet og like muligheter. Den alvorligste trusselen mot amerikanismen var ifølge Ole Hanson fagforeningen The Industrial Workers of the World (IWW) og deres snakk om arbeidsopprør, revolusjon og klassekamp.

I en tale rett før valget gikk han på talerstolen med følgende tydelige budskap: «Jeg er motstander av IWW og alt det de står for fordi de slåss mot meg, de slåss mot deg, og de slåss mot vår regjering som er den frieste og beste regjering i hele verden. De skulle vært utvist fra byen vår og fra landet vårt!»

Han snakket ofte om den alvorlige trusselen og hans vilje til å få slutt på det. Publikum, i alle fall de fleste, likte det de hørte. Ole Hanson ble valgt til ordfører i Seattle 5. mars 1918.

Handlekraftig ordfører

Det vakte oppsikt i hans første tid som ordfører da City of Seattle kjøpte byens trikkesystem fra det private gigantfirmaet Stone &

Et av de mest oppsiktsvekkende grepene Ole Hanson bidro til som ordfører i Seattle, var å sørge for at trikkesystemet ble overtatt av fra et privat selskap. Og Hanson selv lot seg gjerne avbilde i en sporvogn.

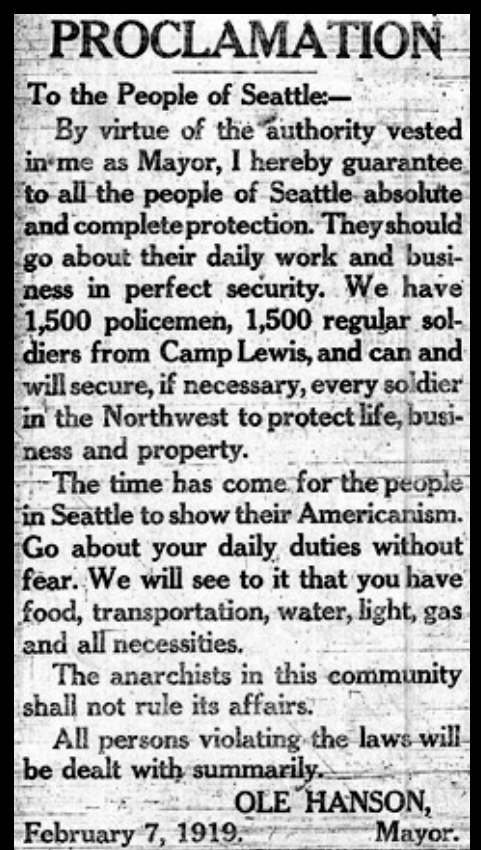
Skagit River Hydroelectric Project består av en rekke dammer med vannkraftverk langs den 240 kilometer lange Skagit River, og forsyner i dag Seattle og omkringliggende områder med elektrisk kraft. Ole Hanson var en av pådriverne for å starte byggingen av den første dammen, Gorge Dam, i 1921.

Webster til en svimlende sum av 15 millioner dollar. Bakgrunnen for kjøpet var at Seattle hadde store problemer med kollektivtransporten under første verdenskrig, mye på grunn av den store strømmen av arbeidere til verftene som leverte krigsmateriell. Det kontroversielle kjøpet satte bykommunen i en stor gjeld i mange år fremover, men Ole Hanson kom fra det med æren i behold. Han var også en pådriver i få godkjent byggingen av den første dammen i Skagit Water Power Project, et vannkraftverk som i dag sørger for ca. 80% av elektrisiteten i Seattle.

Men det var først da generalstreiken i 1919 brøt ut at han for alvor fikk vise hvem han var og hva han stod for.

Streiken i Seattle i januar 1919 skapte store overskrifter. Lokalavisen The Seattle Star trykket ordfører Ole Hansons erklæring, hvor han garanterte alle byens innbyggere beskyttelse og en trygg hverdag.

Ti-tusener ut i streik

Amerikanere var redde og bekymret over hvilken påvirkning den russiske revolusjon var i ferd med å påføre USA, spesielt middel- og overklassen. Frykten for kommunismen var intens, og samtidig kokte det mellom partene i arbeidslivet. De fagorganiserte krevde økte lønninger. Små og store streiker brøt ut over store deler av USA. Det toppet seg i Seattle da 35.000 verftsarbeidere gikk til streik 21. januar 1919, de fleste var medlemmer av fagforeningen Metal Trades Council. Arbeiderne ble møtt med voldsom motstand av arbeidsgivere og myndigheter, men de appellerte til Seattle Central Labor Council, en del av American Federation of Labor, som besto av mer en 100 fagforeninger. Dette resulterte i en generalstreik, den første i USAs historie. Den 6. februar la ytterligere 65.000 arbeidere ned arbeidet i sympati med industriarbeiderne.

«Et signal om revolusjon»

Ordfører Ole Hanson mente at streiken var et klart signal på revolusjon. Første streikedag gikk overraskende stille for seg. Verftsarbeidere streiket, trikker stoppet, skoler, butikker og bedrifter stengte, men de mest nødvendige funksjoner og tjenester ble opprettholdt slik at helse og sikkerhet ble ivaretatt. Ole Hansen fryktet fortsatt opprør og ville helgardere seg med soldater og politi. Mer enn 3000 patruljerte bygater og utkantstrøk, klare til kamp mot ventede demonstrasjoner og bråk

fra de streikende, men dette skjedde aldri. Ordfører Hanson mente for øvrig det fortsatt var stor fare for opprør selv om alt gikk fredelig for seg.

Dagen etter fikk Ole Hanson førstesideoppslag i avisen The Seattle Star med følgende erklæring til byens borgere: «I kraft av min autoritet som ordfører garanterer jeg alle borgere av Seattle hundre prosent beskyttelse. Samtlige borgere skal kunne gjennomføre sine daglige plikter i trygge omgivelser. Vi vil sørge for at dere har mat, vann, lys, gass, transport og alle nødvendigheter. Det er på tide at Seattles borgere viser sin amerikanisme. Anarkistene i vårt samfunn skal ikke få gjennomslag for sine anliggender. Alle som bryter loven skal få en summarisk behandling.»

Strides om æren

Han truet med unntakstilstand dersom streiken ikke ble avblåst innen kl. 08.00 lørdag den 8. februar. Men dette var en tom trussel siden han ikke hadde noen myndighet til å ta en slik beslutning. Fristen gikk ut og ingenting skjedde. Blant de streikende var det oppstått uenighet i egne rekker. Flere mente at streiken manglet klare mål, og arbeiderne risikerte å miste goder som de hadde opparbeidet seg gjennom mange år. Lokale fagforeninger fikk oppfordringer fra sine nasjonale organisasjoner om å avslutte streiken. Streikekomiteen stemte for det ved midnatt den 8. februar, og i løpet av de to neste dagene var de fleste arbeidere tilbake på jobb.

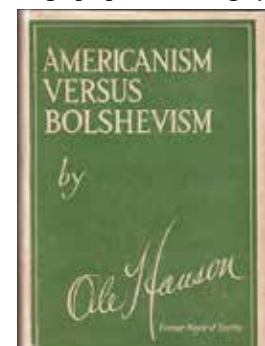
Streiken hadde gått fredelig for seg bortsett fra noen få arrestasjoner.

Ole Hanson fikk æren for å ha stoppet en bolsjevisk revolusjon i Seattle. Men historikere har senere diskutert hvor mye effekt han egentlig hadde på å få avsluttet streiken. Mange ga ham nærmest full kreditt, mens andre mente at ordføreren var stormannsgal og kun var ute etter oppmerksomhet. De mente at streiken ville blitt avblåst uansett. Sannheten ligger kanskje et sted i mellom. Hans handlinger og direkte klare tale kan ha bidratt til at streiken ble tidligere avblåst enn det den ellers ville ha blitt.

Bomber og trusler

Det var ikke alle amerikanere som var like glade for hans innsats mot kommunismen. Det fikk han personlig erfare da han en dag mottok en pakke med en bombe. Den eksploderte ikke, fordi sekretæren hans tilfeldigvis holdt pakken opp ned da den ble åpnet.

Det viste seg at bomben var en del av et større anarkistisk komplott, der målet var å angripe politikere og kjente forretningsmenn

I sin bok tok Ole Hanson tok et kraftig oppgjør med bolsjevikene, som han mente var ute etter å ødelegge det amerikanske samfunnet.

over hele USA. Selv om ingen døde av de totalt 36 bombe- sendingene, skapte de en stor bølge av redsel og frykt.

Etter generalstreiken skrev Ole Hanson boken Americanism Versus Bolshevism. Deretter dro han på en 15 måneders foredragsturné i USA og innkasserte 38.000 dollar. Det tilsvarer fem ganger hans egen års-lønn som ordfører i Seattle.

Den spanske drømmen
Etter et mislykket forsøk på å bli nominert til presidentkandidat i 1920, flyttet han med familien til Los Angeles. Han var sliten, la politikken på hylla og tok seg tid til å roe ned og reflektere. Det var da drømmen om å skape en by ved havet gradvis våknet til live igjen. Det var landskapet han hadde oppdaget på sin togtur fra Los Angeles til San Diego mange år tidligere som stadig kom tilbake i tankene.

Han så for seg den spanske stilen han var blitt så fascinert av på et besøk i Spania, bolig- hus med teglsteinstak og hvite murvegger. Ola Hanson drømte, tenkte og la en plan. The Spanish Village by the Sea – det var det som skulle bli hans neste – og største – prosjekt.

Han kontaktet eiere av landområdene i San Clemente, banker og aktuelle samarbeids- partnere.

«Casa Romantica» var Ole Hansons privatbolig de årene han bodde i San Clemente. I dag drives det av en ideell kulturorganisasjon.

Beach Club i San Clemente er kalt opp etter Ole Hanson.

«Idiotprosjekt»

Men det var ikke enkelt å få gjennomslag for planene. Hvordan kunne han, som hverken var oppvokst eller hadde bodd lenge i California, tro og mene at noen ville bosette seg her i en ødemark mellom to storbyer? Bankmenn og investorer kalte det et idiotprosjekt.

Men Ole Hanson lot seg ikke stoppe, og han skjulte heller ikke sin sterke irritasjon over manglende gehør for planene. I et av sine møter skal han ha dundret løs mot skeptikerne: «Dere har vært her altfor lenge! Dere er blitt blinde, dere ser ikke mulighetene! Dere bor i California, men tenker Nord Dakota!»

Han var sikker på at byen ville fungere som et tilfluktsted for de som var lei av det urbane livet i Los Angeles og San Diego. Her var det behagelig klima, fruktbar jord og perfekt beliggenhet mellom de to storbyene. Og etter hvert løsnet det. Flere og flere fikk tillitt til Ole Hanson og hans klare planer om en spanskinspirert by. Husene skulle bygges langs konturene i landskapet, og trær og blomster skulle bevares.

San Clemente blir grunnlagt

6. desember 1925 grunnla Ola Hanson San Clemente, The Spanish Village by the Sea. Fasiliteter som golfbane, svømmeklubb og ride-senter ble etablert. Hanson hadde lovet alle

The Public Pool var, slik Ole Hanson hadde lovet, for alle.

som hadde kjøpt tomt, at denne byen skulle ha de fasiliteter som var nødvendig for at folk skulle trives godt.

Han holdt det han lovet, og byen vokste jevnt. Innen et halvt år hadde Ole Hanson solgt 1200 tomter. Selv bygget han et herskaps- hus for familien sin i San Clemente. Inngangspartiet ble formet som et nøkkel- hull, et tegn på at her bodde det en person med makt og innflytelse, altså en nøkkelperson.

Krakk og depresjon

Den store depresjonen etter krakket i 1929 fikk alvorlige konsekvenser for Ole Hanson og San Clemente. Mange beboere var ikke lenger i stand til å betale sine boliglån og måtte flytte fra sine hjem. Innbyggertallet falt med ca. 70 prosent.

Hanson selv hadde store lån med pant i ulike eiendomsprosjekter. Han mistet alle sine gjenværende beholdninger, inkludert sitt herskaps- hus (nå kjent som Casa Romantica), som han hadde bygget bare noen få år tilbake. I 1934 ble han saksøkt for mer enn 84.000 dollar i restskatt.

Ørkenby og skøytebaner

Ola Hanson opplevde oppturer og nedturer gjennom hele livet, men han ga aldri opp. Til og med etter at han ble fullstendig knust etter

Sommeren 1973 besøkte den sovjetiske partisjefen Leonid Bresjnev den amerikanske presidenten Richard Nixon i San Clemente. Foto: AP

krakket, fikk han nytt pågangsmot til nye prosjekter. Han begynte å planlegge ørken- byen Twentynine Palms i California i 1935, men solgte prosjektet to år senere.

De tre siste årene han levde jobbet han med å utvikle utendørs skøytebaner rundt Los Angeles. Han døde av et hjerteinfarkt i sitt hjem i Los Angeles 6. juli 1940. En nær bekjent karakteriserte ham slik: «Ole Hanson var mer enn en mann, han var en institusjon.»

Ole Hanson fikk ti barn og har en stor skare av etterkommere i USA. I tillegg har han mange slektninger i Gudbrandsdalen.

Nixon og Bresjnev

San Clemente fikk stor oppmerksomhet i 1973 da daværende president Richard Nixon tok i mot Sovjets partisjef Leonid Bresjnev i sin sommerresidens i San Clemente. Nixon elsket byen og hadde mange prominente gjester her i sin presidentperiode.

I dag bor det ca. 68.000 mennesker i denne kystperlen. Det er et yrende liv med hundre- talls surfer i bølgene, fiskere på piren, små- barnsfamilier på hvite sandstrender. En flere kilometer lang strandpromenade er populær blant turgåere og joggere til alle døgnets tider. Små butikker og kaféer slynger seg langs det glitrende havet, mens den grønne parken med palmer og benker inviterer til en rolig time-out.

Richard og Pat Nixons bolig i San Clemente ble gjerne kalt «Western White House». I 2015 ble det lagt ut for salg for nær en halv milliard kroner. Foto: Hal Filan/AP

Bykjernen har en hvilepuls selv om det er et trafikkert og travelt sentrum. Her er hverken kjøpesentre eller høyblokker, og den spanske kolonistilen som grunnleggeren innførte, er fortsatt intakt i store deler av sentrum.

Rett ovenfor piren på en bakketopp, ligger Casa Romantica, herskaps- huset som Ole Han-

Ola Hanson og kona med ni av de ti barna de fikk. En av døtrene mistet livet i en togulykke, hvor også Hanson ble hardt skadet.

son bygget til seg selv og familien. I dag er huset museum og kultursenter. Fra benken i hagen kan man se Stillehavet og jernbanelin- jen som bragte Ole Hansen hit for første gang i 1900.

Kilder:
San Clemente Historical Society: *The San Clemente Story*
San-clemente.org
Essay av Phil Dougherty (historylink.org)
Gausdal Historielag
Wikipedia

Ole Hanson

- ❑ Født i Wisconsin 1874. Foreldrene Goro Tostofson Hanson og Thorsten Hanson fra Gausdal og Vågå emigrerte i 1866.
- ❑ Tok juridisk embetseksamen i 1892.
- ❑ Reiste til delstaten Washington i 1902, der han hovedsakelig jobbet med eiendomsutvikling og politikk
- ❑ Ordfører i Seattle 1918–1920
- ❑ Grunnla byen San Clemente i California i 1925.
- ❑ Døde i 1940, 66 år gammel.